

päwani, jaetakse kolme jao sisse, mis need on: 1) se
wäna aeg, 2) se keskmeene aeg ja 3) se uus aeg.
Pea 4 tuhat aastad pärrast inimesse soo lomist,
kuida sedda arwatakse, ilmus Kristus ma peale Mo:
ma keisri Augustusse wallitsusse ajal, Bethlehe:
mi linnas 7 wersta Jerusalemmast löuna pole, ja
teina järrelkäijid üiti pärrast Kristi, ehk Kristusse rah:
waks, mis sõnast ma rahwaks ristis rahwast on tei:
nud. Neil esimesel Kristi ehk ristis usse ajjuil, kos weel
paggana ja Juda rahwa usk ülle kõige se mailma wal:
kites, ja need üksikud ristis usse inimesed siin ja seal salla:
mahti, et ennast taggakuusamisse eest peita, teiste ulgas
ellasiid, ödel irnu pärrast kowade ja süggawa metsade
sees pahwelle tullid, mis ilm illota ja uhkuseeta peti, lihti,
ilm kombetega, kuida agga üksi se südda sedda pahwet teha
andis, olli se Jumala tenistus wäga mõistlik ja selge.
Pärrast sedda, kui apostlite läbbi jo siin ja seal weikesed
koggodused ülesassutud ollid, siis wallitsessid need
eneste tallitajiks ja eestseisjiks sedda ehk teist wänamat
rahwa seast, ja neid üiti prestriterideks, se on koggodusse
wänemiks, ja nende ülle wallitsessid nemad piiskopiissid,
ehk üllewatajjid. Kui nüid ristis usk ilka laiemaks läinud
ja ilka rohkem se paggana ussu ülle wõito sama allanud
ollid, siis läks ka se ea ristis rahwakenne ilka uhkemaks ja
uhkemaks, ka tiggedamaks, nenda et need, kedda enne
isse kuusati, tagga oeti, tullega põlletati ja kõiä ellajatte
ette eidei, nüid isse teisi tagga kuusama, tagga ajjama ja

pinama affassid, neid paggana rahwid, kui ka isse endid
oma keskes. Need piiskopid, mis pea linnade sees ellasiid,
arwassiid endid opis enam ollewad, kui neid, kes maal ehk
weikesse linnade sees ellasiid. Wimateks tõstis se piiskop,
kes Roma linnas ellas, se on se wäna pea linnas, kost se
keiser oma owiga ärra läinud olli, ennast kõige ülle:
maks ja kutsus ennast papstiks, se on issaks. Keiser
ellas kaugel, ei wõinud igga kord nähha, mis pap seal
teggi ja nõnda tõusis siis se seal aega möda järt järgult
ilka kõrgemalle, nõnda et teina wimati, kui meie sedda
allamal täielikkumalt nähha same, kõige keisrite ja
kuuningate ülle siin ma peal olli. Sedda suurte wal:
litjust said need papstid enestelle mitmesuguste kauni
õppetuste läbbi, mis nemad eneste kassuks wälja ollid
mõttelnud, kui on: 1) se papst on Jumala ja Kristusse
assemel siin ma peal, ja se pärrast on siis ka teina käes
se melewald, teha ja wallitseeta, kuida teina tahhab,
põrgo eita ja jälle sealt wälja tõmmata, ärra neda
iggawessets ajjaks, ja jälle sest lahti teha, kuida agga
se teina ea meel sedda tahhab; 2) se papst ei wõi ial
eksida; mis teina teeb ja tahhab, se on kõik õige,
on kõik otse kui olleks Jumal isse sedda taewas
teinud ehk eaks arwanud; 3) et kerrilulle ka natti:
kene rahha sata, õppetati, et igga ing pärrast sur:
ma mitte kõiä taewa ehk põrgo ei sa, kuhho ka
sedda ärra teinud on, waid esite se puhastamisse
tulle sisse lähheb, kos tedda esite nattikene aljastakse,